

Dr Devla Baraković - Magistarski rad

Fakultet/Akademija	MEDICINSKI FAKULTET
Tip Rada	Magistarski rad
Kandidat, zvanje	Dr Devla Baraković
Naziv Teme	Psihičke posljedice i strategije suočavanja u žena sa iskustvom nestalog člana porodice tokom rata u Bosni i Hercegovini
Rezime/Abstract	<p>Rat i iskustva u ratu su ekstremna i izvanredna životna iskustva s kojim se suočavaju ne samo vojnici već i civilno stanovništvo ratom pogođenog područja, posebno žene i djeca. Posljednjih godina usmjerena je veća pažnja na stradanja žena u ratu. Tokom ratnih sukoba na prostorima Bosne i Hercegovine žene su doživjele i preživjele višestruka traumatska iskustva. Bile su žrtve silovanja, zatvaranja, mučenja, progonstva, svjedocile su nasilnom odvođenju muskih članova njihovih porodica, ranjavanju, ubijanju i bile su izlagane krajnje nepovoljnim uslovima življenja. Žene u Bosni i Hercegovini 17 godina nakon uspostavljenog mira suočavaju se s posljedicama nasilnog odvođenja muskih članova porodica i još uvijek nepoznatom i neizvesnom njihovom sudbinom. Nestanak muskih članova porodice utiče na položaj žene u društvu i dodatno traumatizira žene koje dugu niz godina traže svoje bliže i žive u nadi da će se oni vratiti. Istraživanja iz kriznih područja upućuju da iskustvo nestanka člana porodice ima negativnog uticaja na psihicko i somatsko zdravlje preživjelih i na njihovo radno i društveno funkcionisanje. Osnovni cilj ovog istraživanja bio je da se utvrdi intenzitet simptoma anksioznosti, depresivnosti, somatskih simptoma i simptoma posttraumatskog stresnog poremećaja u žena sa iskustvom nestalog člana u porodici, te analiziraju strategije suočavanja i utvrdi da li postoji značajna razlika u strategijama suočavanja, intenzitetu simptoma anksioznosti, depresivnosti, somatskih simptoma i simptoma posttraumatskog stresnog poremećaja između žena u odnosu na srodstvo s nestalom osobom. Uzorak je sačinjavalo 160 žena u dobi od 18 do 65 godina sa sadašnjim mjestom stanovanja Brčko Distrikt, Tuzla, Sarajevo, Srebrenik, Zivinice, koje imaju iskustvo nestalog člana porodice tokom rata u Bosni i Hercegovini i iskustvo rata. Eksperimentalna (E) grupa bila je sačinjena od 120 žena koje imaju iskustvo nestalog bliskog člana porodice. Eksperimentalna grupa bila je podijeljena u četiri podgrupe u odnosu na srodstvo s nestalim članom porodice. Svaku podgrupu sačinjavalo je po 30 žena i to sa iskustvom nestanka oca/majke, brata/sestre, sina/kćerke i supruga. Kontrolnu (K) grupu sačinjavalo je 40 žena opšte populacije koje su imale iskustvo rata i nisu imale iskustvo nestalog člana porodice. U istraživanju su korišteni: upitnik o sociodemografskim podacima koji je konstruisan za ovo istraživanje; za utvrđivanje simptoma PTSP-a korišten je Harvard trauma upitnik (HTQ), verzija za Bosnu i Hercegovinu; za utvrđivanje simptoma depresivnosti korištena je Bekova samoocjenjska skala za procjenu depresivnosti (BDI); za procjenu simptoma anksioznosti korištena je Hamiltonova ocjenjska ljestvica za anksioznost (HAM-A); a procjena somatskih simptoma rađena je korištenjem Upitnika somatskih simptoma (SSI). Za utvrđivanje strategija suočavanja korišten je Upitnik suočavanja sa stresom. Statistička analiza rađena je u SPSS 10.01 programu, a od statističkih metoda korišteni su srednja vrijednost, standardna devijacija, parametriski t-test, jednofaktorska analiza varijance (ANOVA) i neparametrijski χ^2 test i Mann-Whitney U test. Na osnovu dobijenih rezultata utvrđeno je da je u grupi žena sa iskustvom nestalog člana porodice statistički značajno više žena koje su udovice (p<0.001), bez osnovnog obrazovanja (p<0.001), domaćice (p<0.001), ruralnog porijekla (p<0.001), raseljene (p<0.001), te da ih je više tokom rata doživjelo pogibiju i ranjavanje bliskog člana porodice i nestanak više daljih rođaka i prijatelja. Žene sa iskustvom nestalog člana porodice doživjele su tokom rata veći broj ratnih traumatskih iskustava. Utvrđeno je da značajno veći broj žena obje grupe poslije rata traži psihijatrijsku pomoć, a da značajno više žena sa iskustvom nestalog člana porodice koristi psihofarmakološke lijekove. Žene sa iskustvom nestalog člana porodice imaju statistički značajno veći intenzitet simptoma anksioznosti (p<0.001), depresivnosti (p<0.001), somatskih simptoma (p = 0.013) i simptoma posttraumatskog stresnog poremećaja (p<0.001) u odnosu na žene bez iskustva nestalog člana porodice. Žene sa iskustvom nestalog sina/kćerke imaju statistički značajno veći intenzitet simptoma anksioznosti, depresivnosti, simptoma posttraumatskog stresnog poremećaja i somatskih simptoma u odnosu na žene sa iskustvom nestanka drugih članova porodice (p<0.01). Žene sa iskustvom nestalog supruga imaju statistički značajno veći intenzitet simptoma anksioznosti, depresivnosti, somatskih simptoma i simptoma posttraumatskog stresnog poremećaja u odnosu na žene u kojih je nestao otac/majka (p<0.01). U intenzitetu simptoma anksioznosti, depresivnosti, somatskih simptoma i simptoma posttraumatskog stresnog poremećaja nije utvrđena statistički značajna razlika između žena sa iskustvom nestanka supruga i žena sa iskustvom nestanka brata/sestre. U obje grupe žena utvrđeno je postojanje korištenja sve tri strategije suočavanja s tim što žene sa iskustvom nestalog člana porodice statistički značajno više koriste strategije problemu usmjereno suočavanje (p = 0.039), izbjegavanje (p<0.001), te emocijama usmjereno suočavanje (p = 0.027) u odnosu na žene bez iskustva nestalog člana porodice. Žene sa iskustvom nestalog člana porodice statistički značajno više koriste religiju (p<0.001), potiskivanje drugih aktivnosti (p = 0.005), prihvatanje (p = 0.045), ponasajno izbjegavanje (p = 0.003), tablete za smirenje (p = 0.001), ventiliranje emocija (p = 0.006), dok žene bez iskustva nestalog člana porodice statistički značajno više koriste humor (p = 0.002) kao načine suočavanja sa stresom. Žene sa iskustvom nestalog sina/kćerke statistički značajno više koriste strategije izbjegavanja (p<0.001) i strategije problemu usmjereno suočavanje (p = 0.003) u odnosu na žene sa iskustvom nestalog oca/majke i brata/sestre. Žene sa iskustvom nestalog supruga statistički značajno više koriste strategije problemu usmjereno suočavanje i strategije izbjegavanja (p = 0.001) nego žene sa iskustvom nestalog oca/majke. Žene sa iskustvom nestalog brata/sestre statistički značajno više koriste problemu usmjereno suočavanje nego žene sa iskustvom nestalog oca (p = 0.024). Od načina suočavanja sa stresom žene sa iskustvom nestalog sina/kćerke u odnosu na žene sa iskustvom nestalog oca/majke koriste više potiskivanje drugih aktivnosti (p<0.001), prihvatanje (p = 0.001), mentalno izbjegavanje (p = 0.031), religiju (p<0.001) i korištenje tableta (<0.001), a u odnosu na žene sa iskustvom nestalog supruga ponasajno izbjegavanje (p = 0.007) i u odnosu na žene sa iskustvom nestalog brata/sestre religiju i korištenje tableta (p<0.001). Utvrđena je statistički značajna korelacija između simptoma depresivnosti, anksioznosti, somatskih simptoma, simptoma posttraumatskog stresnog poremećaja i strategija suočavanja.</p>
Datum	02.07.2012
Predsjednik	Dr. sc. Osman Sinanović, redovni profesor za nastavni predmet „Neuropsihijatrija sa medicinskom psihologijom“ Medicinski fakultet Univerziteta u Tuzli
Mentor	Dr. sc. Esmina Avdibegović, vanredni profesor za nastavni predmet „Psihijatrija sa medicinskom psihologijom“ Medicinski fakultet Univerziteta u Tuzli
Član komisije	Dr. sc. Izet Pajević, vanredni profesor za nastavni predmet „Psihijatrija sa medicinskom psihologijom“ Medicinski fakultet Univerziteta u Tuzli
Član komisije	-
Član komisije	-

Zamjenski član	-
Dodatni detalji i lokacija	dana 02.07.2012. godine u amfiteatru II Medicinskog fakulteta Univerziteta u Tuzli, s početkom u 14,00 sati
Zavrsne Odredbe	Pristup javnosti je slobodan. Rad se može pogledati u Sekretarijatu fakulteta radnim danom od 08 do 14 sati.